

Uitspraaknr. 07.021-050

Datum:

26 juni 2007

Behandeling verzoek om opstrooming, communicatie, transparantie, bezwaarprocedure; klacht gedeeltelijk gegrond; voortgezet onderwijs.

De klacht

Een moeder klaagt erover dat de schooldirectie het verzoek haar dochter tussentijds uit het vmbo naar 3 havo te laten opstromen onzorgvuldig heeft behandeld. De directie hanteerde bij de beoordeling van het verzoek geen transparante bevorderingsregels. Aan de dochter was niet voorgehouden dat voor de gewenste tussentijdse overgang van vmbo naar havo meer nodig is dan een goede cijferlijst. De afwijzing van het verzoek is mondeling kenbaar gemaakt zonder inhoudelijke motieven mee te delen. Later bleek de dochter te zijn afgewezen omdat zij op bepaalde criteria tekort kwam, terwijl de moeder en haar dochter op die tekortkomingen door school nooit zijn gewezen.

De moeder klaagt er tevens over dat de bezwaarprocedure door het bestuur op onvoldoende wijze is uitgevoerd. Zij is het oneens met de inhoud van het op bezwaar genomen besluit en oneens met de lengte van de termijn van behandeling en afhandeling.

De visie van partijen

De dochter is het eerste schooljaar binnen het voortgezet onderwijs gestart op vwo-niveau. Ze stond dat jaar niet op scherp, waardoor haar studieresultaten tegenvielen. Het tweede jaar ging zij daarom naar de havo. Omdat zij ook daar onvoldoende resultaten behaalde moest zij het derde studiejaar vervolgen binnen het vmbo. Zij realiseerde zich dat zij als gevolg van de overgang naar het vmbo haar vriendinnen minder zou gaan zien. Dit vormde voor haar een motivatie zich zodanig in te zetten, dat zij in de loop van het schooljaar 2006/2007 in aanmerking zou komen voor een tussentijdse overstap naar de havo.

De directeur geeft aan dat zijn school een brede scholengemeenschap betreft. Leerlingen kunnen ook tussentijds, op basis van hun prestaties en hun inzet, zelfstandigheid en werkhouding worden geplaatst op een andere afdeling. Deze situatie kan zich voordoen op het moment dat de docentenvergadering een totaalbeeld van de betrokken leerling heeft, zoals bij de bespreking van het eerste rapport in december. Bij goede resultaten voor alle vakken kan de docentenvergadering overwegen of de leerling gebaat is bij plaatsing in een hogere afdeling. Bij slechte resultaten is afstromen ook mogelijk. Op het moment van bespreking wordt naar de mening van de individuele docenten gevraagd. Van belang is hoe zij de leerling beoordelen wat betreft de totstandkoming van de cijfers: moet de leerling er keihard voor werken, hoe is zijn werkhouding, stelt hij regelmatig vragen, is hij onzeker (vraagt hij naar de bekende weg), zoekt de leerling zelfstandig naar oplossingen etc. Over deze besluitvorming zijn geen regels opgesteld zoals die gelden voor de bevordering aan het einde van het schooljaar. Binnen de docentenvergadering geldt bij tussentijds opstromen als vuistregel dat

voor een vak een 7,5 tot 8 behaald moet zijn zonder hoge uitschieters naar beneden, mits is voldaan aan de overige vereisten als inzet, werkhouding e.d. Op het schoolrapport dat de leerlingen krijgen zijn deze subjectieve criteria (determinanten) overigens niet opgenomen.

Overwegingen van de Commissie

Alvorens in te gaan op de eerste klacht geldt ten aanzien van de tweede klacht het volgende.

De tweede klacht van de moeder is gericht tegen het schoolbestuur. Deze zou de bezwaarschriftprocedure onjuist hebben gevoerd.

Tegen een in het openbaar onderwijs door het schoolbestuur op een bezwaarschrift genomen besluit staat volgens de Algemene wet bestuursrecht de mogelijkheid open om beroep aan te tekenen bij de sector bestuursrecht van de rechtbank. Het klachtrecht is niet bedoeld om de weg naar de rechter te vervangen. Daarom acht de Commissie de moeder niet-ontvankelijk. Dit betekent, dat de Commissie deze klacht niet kan beoordelen.

Ten aanzien van de eerste klacht gelden de volgende overwegingen.

De school biedt leerlingen gelegenheid om in de loop van een schooljaar van leerniveau te wisselen. Van de mogelijkheid tot het opstromen van vmbo naar havo wenste de dochter gebruik te maken. Zij heeft dit, volgens de moeder, te kennen gegeven bij haar mentor. De dochter heeft begrepen dat voor het opstromen naar de havo een gemiddeld cijfer van 7,5 op het decemberrapport werd verlangd. De schooldirecteur heeft ter zitting toegelicht dat de docentenvergadering inderdaad als vuistregel voor opstromen een gemiddelde hanteert tussen een 7,5 en 8 maar dat tevens andere aspecten van belang zijn.

Vast staat dat in de schoolgids geen criteria zijn opgenomen ten aanzien van het in de loop van een schooljaar opstromen (of afstromen) van leerlingen. Naast het ontbreken van cijfermatige normen ontbreekt tevens de vermelding dat ook subjectieve criteria zoals inzet en werkhouding een rol spelen bij de beoordeling van de docentenvergadering of een leerling tussentijds kan opstromen. Bij de schoolrapporten constateert de Commissie dat evenmin een beoordeling is opgenomen van de hiervoor bedoelde criteria, die minder hard en eenduidig zijn dan cijfers. Begin 2007 werd de moeder, na een gesprek, ook schriftelijk op de hoogte gesteld hoe de docenten van haar dochter dachten over haar inzet, werkhouding en motivatie.

Naar in het onderwijs gangbare normen behoren beslissingen over bevordering, op- en afstroming transparant te zijn. De criteria die gehanteerd worden voor op- of afstroming behoren dan ook in een voor leerlingen en ouders toegankelijk document, zoals de schoolgids of het PTA te zijn vastgelegd. De omstandigheid dat criteria als houding en inzet minder hard zijn dan cijfers staat er niet aan in de weg leerlingen en ouders duidelijk te maken, dat dergelijke criteria een rol spelen. Ook dient in de rapporten aandacht te worden besteed aan de mate waarin leerlingen aan dergelijke criteria voldoen opdat de beslissingen over op- of afstroming transparant zijn. Het formuleren ervan helpt ook de school zelf alert te zijn op situaties waarin mogelijk verschillende waarderingen van gelijke gevallen blijken te bestaan.

In het voorliggende geval moet worden geoordeeld dat het de school niet heeft voldaan aan het vereiste van transparantie in de beoordeling van op- of afstroming door het ontbreken van helderheid over de toe te passen criteria.

Hetzelfde geldt voor de gronden van het besluit om de dochter niet tot de havo toe te laten. Dit besluit had de directeur tijdig en gemotiveerd inzichtelijk behoren te maken. De beslissing is genomen op basis van onbeschreven en voor de moeder onbekende criteria. In zo'n situatie ontkomt de school er niet aan om de besluitvorming in de docentenvergadering met redenen omkleed kenbaar te maken aan de moeder.

Noch op grond van de stukken noch uit het verhandelde ter zitting is duidelijk geworden waarom de directeur pas -mogelijk- begin 2007 mondeling, en -gebleken- een week later schriftelijk aan het verzoek van de moeder om nader inzicht in de besluitvorming heeft voldaan.

Het ontbreken van kenbare en beschreven normen voor de beoordeling van een opstroomverzoek alsmede het onvoldoende tijdig inzichtelijk maken van de gronden waarop het opstroomverzoek is afgewezen leidt tot het oordeel dat de schooldirectie het opstroomverzoek van de dochter onzorgvuldig heeft behandeld. De klacht hierover is dan ook gegrond.

Ambtshalve merkt de Commissie nog het volgende op.

De directeur heeft in zijn verweerschrift uiteengezet dat een leerling die wenst op te stromen steeds blijk moet geven van de juiste mentaliteit zonder hiertoe expliciet te hoeven worden aangezet.

Van een extra begeleidingsimpuls vanuit school voor de dochter is de Commissie niet in het bijzonder gebleken. De Commissie stelt in dit verband voorop dat de school de taak heeft om haar leerlingen ertoe te bewegen het beste uit zichzelf te halen. Nu de dochter al tweemaal was afgestroomd zou het op de weg van de school hebben gelegen extra oplettend te zijn en in de gaten te houden of er gronden waren haar bij het zorgteam aan te melden. In het besluit van de docentenvergadering over de dochter is niets te vinden, waaruit blijkt dat de school bij haar besluitvorming oog heeft gehad voor een -mogelijke- extra zorgnoodzaak of -behoefte. De Commissie acht hierover een aanbeveling op zijn plaats.

Hoewel de klacht op dat punt niet-ontvankelijk is, staat de Commissie zich toch een opmerking toe over het tempo, waarmee het schoolbestuur de voorliggende kwestie heeft behandeld. Met een ontvangstbevestiging na zeven dagen en een gesprek met de moeder na ruim drie weken na ontvangst van haar brief heeft het schoolbestuur niet de indruk achtergelaten het spoedeisende karakter het verzoek van de moeder te hebben voorzien. Dit is te betreuren omdat als gevolg van de vertraagde procedure bij het bestuur aan het verzoek van de moeder verzoek feitelijk geen inhoud meer kon en kan worden gegeven. Dit geldt ook voor de beslissing van het schoolbestuur in reactie op het bezwaarschrift dat vijf weken eerder was gedateerd. De Commissie acht ook op dit punt een aanbeveling op zijn plaats.

Het oordeel van de Commissie

De klacht over de wijze waarop het bestuur de klachtprocedure heeft uitgevoerd is niet-ontvankelijk. Het onzorgvuldig behandelen van het opstroomverzoek van de dochter is gegrond.

Aanbevelingen van de Commissie

De Commissie beveelt het schoolbestuur aan om:

- te bevorderen dat de school transparante criteria opstelt voor het opstromen en afstromen van leerlingen en deze bekend maakt bij ouders en leerlingen;
- te bevorderen dat in rapporten en gesprekken over leerprestaties altijd kan worden toegelicht welk gewicht de docentenvergadering heeft gegeven aan andere criteria dan cijfers;
- in overweging te nemen of de school zich voldoende pro-actief opstelt bij het bieden van kansen en mogelijkheden aan de aan haar onderwijs en zorg toevertrouwde leerlingen en of zij de leerlingen voldoende uitdaagt het beste uit zichzelf te halen;
- administratieve procedures zo in te richten dat effectief kan worden gereageerd op klachten en verzoekschriften.